

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ในการศึกษาวิเคราะห์คำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. 484/2555, คดีหมายเลขแดงที่ อ. 69/2559 เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากคำสั่งทางปกครอง (อุทธรณ์คำพิพากษา) ซึ่งเป็นคดีที่มีประเด็นพิพาทจากกรณีผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 มีหนังสือแจ้งปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอแล้ว ผู้วิจัยพบว่า สาเหตุที่ทำให้ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารรายการที่ 10 ให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามคำขอ เป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และคำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารรายการที่ 10 ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ตามหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี อาจจะมีสาเหตุมาจากกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญยังขาดองค์ความรู้อย่างเพียงพอครบถ้วนเกี่ยวกับ “สิทธิได้รู้” (Right to Know) ของประชาชนที่จะได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ หรือขาดความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนในฐานะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และหรือขาดความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต จากกรณีที่ถูกฟ้องคดีที่ 1 ปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารรายการที่ 10 ตามคำขอโดยมีเจตนาไม่สุจริตอันเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากศาลปกครองสูงสุดเห็นพ้องด้วยกับคำวินิจฉัยของศาลปกครองชั้นต้นที่ว่า “... ซึ่งในขณะที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอข้อมูลข่าวสารรายการที่ 10 และในขณะที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ปฏิเสธไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร... ข้อมูลข่าวสารรายการที่ 10 ยังอยู่ในความครอบครองของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจึงไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบโดยอ้างว่าข้อมูลข่าวสารรายการที่ 10 มิได้อยู่ในความครอบครองหาได้ไม่ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารรายการที่ 10 ให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามคำขอ จึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย”

จากการศึกษาวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถสรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้

1. หน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงาน เพื่อเจ้าหน้าที่จักได้สามารถนำองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายดังกล่าวไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง
2. หน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้มีความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริต สามารถเปิดเผยและตรวจสอบได้จากทุกฝ่าย โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำหน้าที่ในฝ่ายเลขานุการขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ